December 2016

V.U. Jean-Pierre Roobrouck
Adres Afzender:
Ter Beke 2 - 8570 Vichte
Tel. 0473 921 928

www.umubano.be

VLAAMS-RWANDESE VERENIGING vzw

U M U B A N O

NIEUWSBRIEF

Een positieve ervaring van onze partner Pandamu in 2016, zie pp . 4-5

Inhoud—Sommaire zie pagina 23—voir page 23

Woord vooraf

Er is weer een jaar voorbij. Een terugblik op de activiteit van onze partners in Rwanda ten voordele van de ontwikkeling van de rurale bevolking overtuigt ons dat onze acties meer dan zinvol zijn en vast en zeker bijdragen tot een groter welzijn van de betrokken groepen.

Dit wil niet zeggen dat de toestand van een land als Rwanda er plots veel rooskleuriger uitziet, wel dat de steun die wij hen bieden doorgaans op een efficiënte en bevredigende wijze wordt aangewend.

Volgens de cijfers van de Wereldbank (in 2014) is de gemiddelde familiale landbouwuitbating in Rwanda slechts 0,33 ha, wat het overleven in de landbouw steeds moeilijker maakt en de mensen dwingt de risico's op alle vlakken (voeding, gezondheid, financiën, enz.) tot een minimum te beperken. Chronische ondervoeding van kinderen onder de 5 jaar komt dan ook nog altijd voor en wordt op 44 % geraamd. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is het risico op ondervoeding nog groter in bepaalde zones, zoals het Noorden en Westen van het land grenzend aan het Kivumeer of aan de Congo-Nijlkam. De gevolgen daarvan kunnen groot zijn en onder meer vertragingen in de groei veroorzaken.

De druk op de gronden is ook enorm hoog door de overbevolking: gemiddeld 309 inwoners per km² of zelfs 430 / km² als de "fysiologische dichtheid" of de dichtheid per beteelde oppervlakte wordt in acht genomen. Bovendien vormen de aantasting van de grond door erosie, de ontbossing, de afname van de biodiversiteit en andere factoren een reële zorg voor de bescherming van het milieu en de landbouw.

Zoals u kunt zien in dit nummer helpen onze projecten de Rwandese bevolking om een basisinkomen te verwerven. Ook staan ze in voor de groepen die aan de rand van de maatschappij leven en afhangen van de solidariteit van de anderen, zoals de mensen met een beperking.

Nu onze organisatie vanaf 2017 niet langer als ngo maar als vzw zal optreden (de aanvraag tot verlenging werd niet ingediend omdat onze organisatie niet aan alle criteria van de nieuwe wet beantwoordde) zijn wij niet meer uitsluitend gebonden aan voedselveiligheid en kunnen we beter inspelen op de diverse noden van de meest beproefde bevolkingsgroepen, zoals bv. gehandicapte kinderen voor wie een aantal vrijwilligers aan het einde van dit jaar een zeer geslaagde actie in het kader van Music for life hebben opgezet. Wij zijn daar zeer dankbaar voor en het is met de steun van ons vele sympathisanten, steden, gemeenten en provincies dat we in de toekomst onze doelgroepen vooruit kunnen helpen.

Ten slotte wensen wij aan allen een jaar 2017 vol geluk en solidaire initiatieven.

De redactie, afgesloten op 22 december 2016.

Éditorial

Une année de plus touche à sa fin. Un regard rétrospectif sur les activités de nos partenaires au Rwanda en faveur du développement des populations rurales suffit à nous convaincre que nos actions, plus que jamais, ont du sens et contribuent à améliorer le bien-être des groupes concernés.

Cela ne signifie pas que, tout à coup, la situation d'un pays comme le Rwanda devient rose, mais que notre soutien est globalement utilisé de manière efficace et satisfaisante.

Selon les chiffres de la Banque mondiale (en 2014), une exploitation agricole familiale moyenne au Rwanda ne fait que 0,33 ha, ce qui compromet constamment la survie des agriculteurs et les oblige à réduire au minimum les risques à tous les niveaux (alimentation, santé, finances, etc.). La sous-alimentation chronique des enfants de moins de 5 ans est toujours un problème, estimé à 44%. Selon l'OMS, le risque de sous-alimentation est encore plus grand dans certaines zones comme le Nord et l'Ouest du pays, le long du lac Kivu ou de la crête Congo-Nil. Cela peut avoir des conséquences très importantes, et notamment ralentir la croissance.

La pression sur les sols due à la surpopulation est, elle aussi, très grande, avec en moyenne 309 habitants par km², voire 430/km² si on prend en considération la « densité physiologique » ou la densité par surface cultivée. De plus, l'usure des sols due à l'érosion, la déforestation, l'affaiblissement de la biodiversité et d'autres facteurs constituent un réel problème pour la protection de l'environnement et l'agriculture.

Comme vous le lirez dans ce numéro, nos projets aident la population rwandaise à s'assurer un revenu de base. Ils interviennent également en faveur des groupes qui, comme les personnes avec un handicap, vivent en marge de la société et dépendent de la solidarité.

Vu qu'à partir de 2017, notre organisation sera une asbl et non plus une ONG (la demande de prolongation n'a pas été introduite parce que notre organisation ne satisfaisait plus à l'ensemble des critères de la nouvelle législation), nous ne serons plus exclusivement tenus à la sécurité alimentaire et pourrons mieux répondre aux différents besoins des groupes de population les plus éprouvés, par exemple des enfants handicapés pour qui une série de bénévoles ont organisé à la fin de cette année une action couronnée de succès dans le cadre de Music for Life. Nous leur en sommes très reconnaissants. C'est avec le soutien de nos nombreux sympathisants, des villes, communes et provinces que nous pourrons aider nos groupes cibles à progresser.

En guise de conclusion, nous vous souhaitons à tous une année 2017 pleine de petits et grands bonheurs, et d'initiatives solidaires.

La rédaction, le 22 décembre 2016.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING - COOPERATION AU DEVELOPPEMENT

Oost-Vlaanderen bezoekt partners in Province du Sud, partners overtroffen verwachtingen!

Agnes Verspreet, Consulent Noord-Zuidsamenwerking Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

Van 3 tot 12 december 2016 trok een Oost-Vlaamse delegatie onder leiding van Gedeputeerde Eddy Couckuyt op werkbezoek naar Rwanda. Aanleiding van het bezoek was niet alleen de ondertekening van een nieuwe overeenkomst voor drie jaar, maar ook het leren kennen van een nieuwe partner en nieuwe besturen.

We geven hier een korte impressie van het bezoek. Het volledige verslag kunnen jullie later lezen op de website van de provincie.

Zoals de trouwe lezers van deze nieuwsbrief al weten werkt Oost-Vlaanderen al meer dan 20 jaar samen met verschillende organisaties (hier en in Rwanda). Er wordt gewerkt rond inkomstenverhoging, voedselzekerheid, duurzame landbouw, vrouwelijk ondernemerschap, integratie van personen met een handicap, bevordering van vreedzame oplossing van conflicten, sociale cohesie en participatie van de doelgroepen.

Bedoeling is altijd geweest om de verschillende organisaties te stimuleren om samen te werken, en door een meer geïntegreerde benadering te komen tot duurzame veranderingsprocessen.

Toegegeven dit ging niet vanzelf. In het begin werkte ieder binnen zijn project, los van mekaar. Ook de Vlaamse partners begrepen niet meteen wat de verschillende organisaties met mekaar zouden kunnen te maken hebben.

Maar de partners in Rwanda geloofden er in en hebben stap voor stap een hele weg afgelegd. Zij versterken mekaar, betrekken de doelgroepen en vormen een éénheid in de relatie met de lokale besturen.

Om niet al te theoretisch te blijven geef ik hier enkele voorbeelden. ARDI, de organisatie die gespecialiseerd is in bijenteelt geeft vorming aan bv. een groep ouders van kinderen met een handicap, die met bijenteelt hun inkomen kunnen verhogen. Duterimbere, de organisatie gespecialiseerd in het opzetten van spaar- en kredietsystemen geeft vorming aan boerengroepen van andere partners. Pandamu, gespecialiseerd in voedselzekerheid en duurzame landbouw geeft vorming rond ziekteresistente bananenteelt.

De doelgroepen worden betrokken bij de planning.

Dit jaar hebben de verschillende partners samen een varkensbedrijfje opgericht, waarin de doelgroepen financieel participeren. Hiermee willen ze inspelen op de verhoogde vraag naar varkensvlees. Bedoeling is varkens te kweken, eerst in het bedrijfje en dan bij de groepen die participeren. Wanneer er voldoende productie is willen ze het vlees verwerken en verkopen aan opkopers uit Kigali of op de lokale markt. Bedoeling is ook om met de maïs van op de omringende velden zelf varkensvoer te maken. Het nette varkensbedrijfje onder leiding van een landbouwdeskundige leek ons veel belovend.

Ook de integratie van personen met een handicap is een gemeenschappelijke doelstelling. Vooral aan het ondersteunen van ouders, het bevorderen van inclusief onderwijs en het betrekken van personen met een handicap in de verschillende organisaties wordt veel aandacht besteed.

Vanaf volgend jaar hebben we er niet alleen twee nieuwe districten bij nl. Huye en Nyamagabe, maar ook een sterke nieuwe partner AMI (Association Modeste et Innocent). Zij brengen slachtoffers en veroordeelden van de genocide samen. Na een proces van psychologische begeleiding, het proberen begrijpen van het gebeurde en dialoog, bouwen ze opnieuw aan vertrouwen in de samenleving.

Wij waren sterk onder de indruk van een ontmoeting met een groep en werden ontroerd bij het horen van getuigenissen over vergeving, over berouw en samenwerking. Onvoorstelbaar, de kracht die deze mensen uitstraalden. Zij willen verder met hun leven en zijn zich er van bewust dat alleen samenwerking hen vooruit kan helpen. Ook in deze groep werd een spaar- en kredietsysteem opgezet.

De organisatie AMI zal voor de andere partners een vormingstraject opzetten zodat ook zij in hun groepen kunnen werken aan verwerking van de wonden die de genocide geslagen heeft en aan verzoening.

Een ander sterk moment tijdens het bezoek was de samenkomst met de gouverneur en de burgemeesters van de 6 betrokken districten.

In een presentatie toonden onze partners zich als een sterke equipe die samenwerkten aan doelstellingen die ook door de Rwandese overheid als belangrijk beschouwd worden. Zowel de nieuwe vrouwelijke gouverneur als de burgemeesters spraken hun waardering uit over de door onze partners gerealiseerde samenwerking. Onze partners toonden ons hoe SAMENWERKING LOONT, misschien hebben we hier in Vlaanderen nog één en ander van hen te leren!

(partners in Vlaanderen: Broederlijk Delen, Dierenartsen zonder Grenzen, Fracarita, Umubano, Zusters Bernardinnen)

'Neen, geen gelukkig echtpaar, maar een slachtoffer en dader die zich verzoenden, echt sterk' Foto: Agnes Verspreet

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING - COOPERATION AU DEVELOPPEMENT

ODETTE MUSHIMIYIMANA, een vrouw die haar problemen heeft kunnen oplossen

Financiering: Provincie Oost-Vlaanderen

MUKARUTESI Béatrice, vrijwilligster van Pandamu

ODETTE MUSHIMIYIMANA is erin geslaagd haar problemen op te lossen dankzij haar ijver en de interventie van de organisatie PANDAMU met de steun van de Provincie Oost-Vlaanderen en de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw.

Zij is een jonge vrouw van dertig jaar die in het handelscentrum van Kabadaha, in de sector van Mushishiro woont. Zij heeft een kind uit een huwelijk dat destijds harmonieus was. Voordat het koppel met twisten af te rekenen had werd een akkoord gesloten met PANDAMU om een deel van de "radicale" terrassen op de heuvel Ndiza uit te baten. Toen Odette met haar kind door haar man werd achtergelaten, heeft ze de moed niet laten zakken. Zij is zich blijven inzetten voor de uitbating van dit terrein en voor de verbetering ervan dankzij haar vastberadenheid en de morele, technische en financiële steun van PANDAMU.
Hier volgt een onderhoud met haar over haar boerderij op de heuvels en haar slagerij.

Een begin vol ontgoocheling en wanhoop

« Toen ik huwde dacht ik dat ik gelukkig zou zijn met mijn man die destijds werkte en een klein goed salaris verdiende. Na ons huwelijk is mijn man gestopt met werken als ambtenaar en wij zijn gestart met een kleine slagerij-charcuterie in het centrum van Kabadaha. Enkele maanden later werd mijn man gedurende twee jaar opgesloten in de gevangenis. Toen hij uit de gevangenis terugkeerde, was hij helemaal veranderd en wij konden niet langer blijven samenleven als koppel en hij besliste mij te verlaten.

Op dat ogenblik wist ik niet wat ik als alleenstaande vrouw met een peuter van drie jaar en een bankkrediet van een miljoen vijfhonderdduizend Rwandese frank en met een huis in aanbouw zou aanvangen. Ik kon zelfs geen koe kopen voor de slagerij. Op dat ogenblik heb ik de interventie van een organisatie als PANDAMU kunnen waarderen.

Op weg naar een geruststellende uitkomst

Een groep van drie vrouwen die op de hoogte waren van mijn moeilijkheden gaf me het idee om de coördinator van PANDAMU te benaderen, hem mijn toestand voor te leggen en hem te vragen wat ik zou kunnen doen om uit mijn ellende te geraken.

De coördinatie van PANDAMU aanvaardde naar mij te luisteren en was bereid een partnerschap aan te gaan om de terrassen van Ndiza te valoriseren. Bovendien gaf PANDAMU mij een kleine som geld zodat ik de slagerij-charcuterie zou kunnen voortzetten.

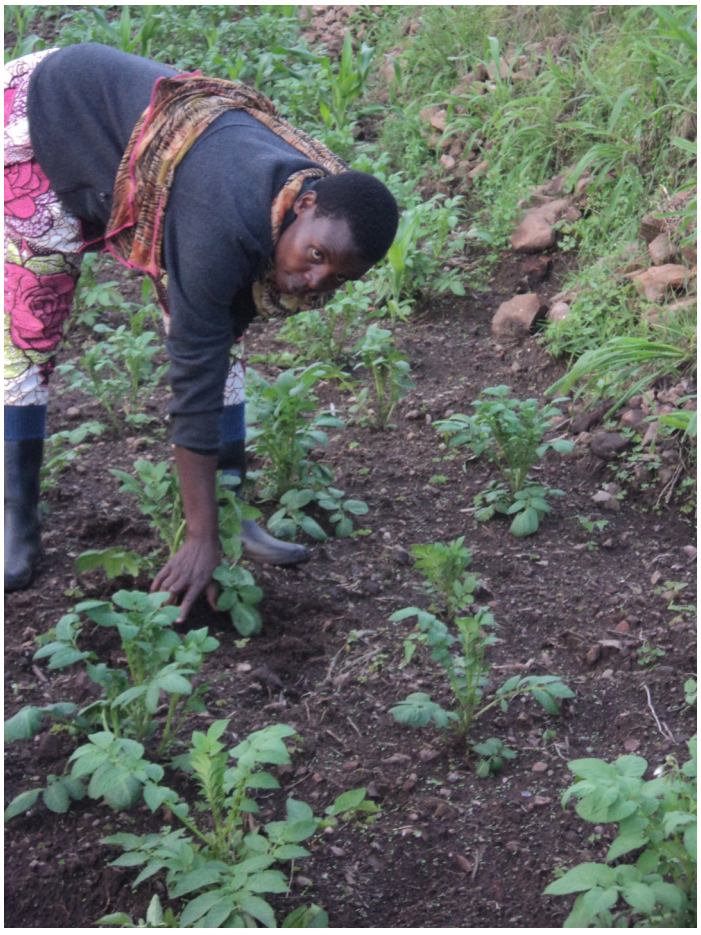

Odette in haar aardappelveld. Foto Pandamu.

Momenteel een succesvolle toestand waar ik fier op ben

Voor het ogenblik gaat het uitstekend met mijn slagerij-charcuterie. Ik beschik over een boerderijtje op de heuvel van Ndiza. Op de radicale terrassen teel ik aardappelen en paprika. Bovendien begin ik bananenbomen voor bakbananen aan te planten. Dankzij deze activiteiten ben ik erin geslaagd mijn schuld bij de bank volledig af te betalen, ik heb genoeg te eten en ik kan ook mijn kind zonder problemen voeden. Ik hoef niet langer te vrezen dat mijn huis zal worden verkocht aangezien mijn schuld is afgelost.

Voor de uitvoering van mijn activiteiten betaal ik vier vrouwen (mijn buren) die als dagloners in de boerderij werken en een man die mij helpt in de slagerij-charcuterie.

Ik twijfel er niet aan dat de vrouwen die voor mij de weg naar Pandamu hebben geëffend en Pandamu zelf tevreden zijn over de vooruitgang die ik heb gemaakt.

Dankzij mijn contact met PANDAMU heb ik mijn brood waardig kunnen verdienen zonder verplicht te zijn mijn lichaam te verkopen om het geld of iets anders dat ik zou nodig hebben te vinden.

Nu weet ik dat ik een gelukkig leven kan leiden door meer te werken vooral nu ik in staat ben te sparen en te investeren, aangezien mijn inkomsten niet langer dienen om de schuld bij de bank te betalen.

Vandaag ben ik fier vast te stellen dat ik een van die vrouwen ben die hebben aangetoond dat zij in staat zijn interessante dingen te realiseren. Ik ben begonnen met mensen te ontvangen die informatie zoeken over goede initiatieven van vrouwen en over hoe investeren in tuinbouw om uit de armoede te geraken.

Wat me momenteel bezighoudt is de afwerking van mijn huis en de studies van mijn zoon.

Als ik erin geslaagd ben mij te herpakken is het dankzij de morele steun van de beambten van PANDAMU, hun regelmatige bezoeken en hun advies, alsook de financiële steun, hoe klein ook, die ze me hebben gegeven.

Ik ben blij te weten dat ik niet de enige vrouw ben die de organisatie PANDAMU op een of andere manier helpt om haar dromen inzake ontwikkeling uit te voeren.

Ik ben mij bewust dat PANDAMU een grote rol in mijn succes heeft gespeeld. Ik ben dan ook van plan veel te werken opdat mijn bijdrage in de toekomst groter zou zijn dan wat PANDAMU in mijn zaak heeft geïnvesteerd. Mijn geweten zal gerust zijn op de dag dat ik in staat zal zijn mijn bijdrage te kunnen leveren om PANDAMU te helpen groeien in het uitoefenen van haar opdracht. »

Foto's Pandamu: Odette voor haar koestal en een bezoeker van Pandamu.

ARDI NEEMT DEEL AAN API EXPO AFRICA 2016

Een kans om de productie te verhogen en de bijenteeltbusiness in Rwanda te bevorderen

Musabimana Patrice, uitvoerend secretaris

Financiering: Provincie Oost-Vlaanderen

Inleiding

Van 21 tot 26 september vond te Kigali de 5de editie van de bijenteelttentoonstelling “Api expo 2016” plaats. Deze gebeurtenis had als thema “***De rol van de bijenteelt om de sociale en economische omstandigheden in Afrika te verbeteren***”. Meer dan 800 personen hebben deelgenomen aan de expo waar de producten en de technologie van de bijenteelt werden tentoongesteld. ARDI is lid van APITRADE AFRICA sinds 2012 en neemt actief deel aan de georganiseerde activiteiten om de bijenteelt in Rwanda te versterken. De tentoonstelling werd plechtig geopend door de minister van landbouw die verklaard heeft dat Rwanda de productie van honing tegen eind 2020 wil verdubbelen. Om de bijenteelt te bevorderen is het belangrijk de samenwerking tussen de actoren en de technische capaciteiten van de imkers te versterken. Tijdens de presentaties en de vergaderingen hebben de deelnemers voornamelijk gediscussieerd over de problemen vermeld bij de opening van de tentoonstelling, met name:

- Het gebrek aan statistieken in de bijenteelt ;
- De informele markt ;
- De nog altijd zwakke productie ;
- De bijenteelteelt beschouwd als een primitieve activiteit.

In dit nummer willen wij het hebben over de tijdens deze tentoonstelling geleerde lessen, de activiteiten die in de vorige nieuwsbrief van september werden vermeld zoals de gemeenschappelijke werkzaamheden (Umuganda), de voetbalmacht tussen HONEY TEAM RWANDA en HONEY TEAM AFRICA alsook de officiële sluiting van de tentoonstelling.

Uitwisselingen over de koninginnenteelt, de voeding en de ziektebestrijding van de bijen

Ardi heeft een discussie georganiseerd met 28 deelnemers over de koninginnenteelt, de voeding van de bijen en de bestrijding van de ziektes veroorzaakt door de parasieten die de bijen aantasten. De foto hieronder toont ons BARAHIRA Jean de Dieu tijdens deze sessie over deze onderwerpen.

Deelname aan de gemeenschapsarbeid UMUGANDA

Rwanda is een van de Afrikaanse landen die veel aandacht hechten aan de hygiëne in heel het land. Dit vloeit voort uit de wil van de Rwandese regering en de Rwandese bevolking om hun land net te houden. Om dit te bereiken nemen de autoriteiten en het Rwandese volk elke laatste zaterdag van de maand deel aan gemeenschapsarbeid en dragen aldus bij tot de opbouw van het land; zo hebben de deelnemers aan de tentoonstelling api expo op 25 september 2016 deelgenomen aan de UMUGANDA in de nabijheid van het regionaal stadium van Nyamirambo om de omgeving op te ruimen.

Voetbalmacht

Na de UMUGANDA vond een voetbalmacht plaats tussen de ploegen HONEY TEAM RWANDA en HONEY AFRICA TEAM in het stadium van Nyamirambo waar de sfeer van de supporters van beide kanten uitstekend was. Op de foto ziet u het winnende team na de match. In het Rwandese team waren 6 spelers van ARDI, ABDC en van de coöperaties (3 van ARDI, 2 van ABDC en 1 van de coöperatie CECAGA omkaderd door ARDI) .

De match werd plechtig geopend door Mevrouw de Burgemeester van stad Kigali die de beker overhandigde aan het team HONEY TEAM RWANDA dat de overwinning behaalde met 1 doelpunt tegen nul.

Bezoek van het herdenkingsmonument van de volkerenmoord op de Tutsi’s

De volkenrenmoord is een misdaad tegen de menselijkheid en de deelnemers hebben het “mémorial” van de genocide bezocht te Gisozi/KIGALI om hulde te brengen

aan de slachtoffers van de volkerenmoord zoals u kunt zien op de foto hierna. Tijdens dit bezoek werden de buitenlandse deelnemers ingelicht over de oorzaken van de volkerenmoord die gepleegd werd tegen de Tutsibevolking van Rwanda: voornamelijk de daden van “divisionisme” op basis van de etniën, het regionalisme, het slecht beheer van het vroegere MRND-regime.

Sluiting van de bijenteelttentoonstelling

De API EXPO werd gesloten door de Permanente Secretaris van het Ministerie van Landbouw die alle deelnemers heeft bedankt en ook APITRADE AFRICA voor de goede samenwerking met het oog op de bevordering van de bijenteelt die bijdraagt tot de ontwikkeling van de nationale economie door de verbetering van de sociale en economische omstandigheden van de bevolking. De sluiting ging gepaard met de afgifte van een attest aan de deelnemers en met de bekendmaking dat NIGERIA de volgende tentoonstelling in 2018 zal organiseren.

Als voornaamste speler in de waardeketen van de honing nam ARDI deel aan de expo samen met ABDC ltd en de partnercoöperaties die door ARDI worden omkaderd. De missie van APITRADE AFRICA is de bevordering van de bijenteeltbusiness. De organisaties die zich inzetten voor deze handel waren dan ook de voornaamste doelgroep en in hun rangen kreeg de door ARDI opgerichte vennootschap ABDC de tweede prijs in de categorie van de vennootschappen die honing behandelen en commercialiseren, zoals op de foto onderaan te zien is. Ethiopië kreeg de eerste prijs.

Foto’s ter beschikking gesteld door ARDI

Behaalde resultaten

ARDI heeft naast honing nieuwe producten geïntroduceerd zoals crème en zeep gemaakt uit bijenwas, propolis en propolisolie. Deze producten werden door MINAGRI (ministerie van landbouw) op prijs gesteld. Er werd aan ARDI gevraagd dit initiatief voort te zetten.
ARDI werd geprezen voor de opleiding van de omkaderde imkers met betrekking tot de moderne bijenteelttechnieken, zoals de koninginnenteelt, de vermeerdering van de bijenkolonies en de voeding van de bijen. Deze technieken werden gewaardeerd door de deelnemers.
Tien coöperaties ondersteund door ARDI hebben aan de deelnemers de relatieve efficiëntie van de productie getoond zowel op het vlak van de kwantiteit als van de kwaliteit van de honing onder begeleiding van ARDI. De zichtbaarheid van ARDI en van de vzw UMUBANO werd versterkt door de radio-en televisie-uitzendingen die door de verschillende stations werden uitgezonden.

Geleerde lessen en vooruitzichten

Aangezien een van de doelstellingen van de expo was van gedachten te wisselen over de goede praktijden in de ontwikkeling van de bijenteeltbusiness werden verschillende lessen geleerd:
– Sommige landen hebben voorsprong op het vlak van de opwaardering van de bijproducten van de bijenteelt. Uganda bv. heeft goed ontwikkelde technieken in de fabricatie, diversificatie en presentatie van de bijproducten van de was, zoals bv. kaarsen van verschillende vormen, crèmes en propolis die als geneesmiddel wordt gebruikt (Malaika Honey en Bee venom) voor de behandeling van de luchtwegen, schimmelaandoeningen en huidinfecties…).
– De strijd tegen de varroamijt voortzetten door middel van verschillende technieken zoals de koninginnenteelt om de capaciteit van de kolonies te verhogen zodat meer honing wordt geproduceerd.
– De Kenyaanse bijenkorf blijven gebruiken om honing te produceren en was die zeldzaam wordt en duur.
– De professionalisering van de bijenteelt vereist van ARDI de noodzaak jongeren die secundaire en hogere studies hebben gedaan te sensibiliseren. In andere landen zijn heel wat imkers met een hogere opleiding. Toch heeft ARDI voorsprong wat de moderne bijenteelt betreft.
– De imkers en de betrokkenen bij de bijenteelt zijn van mening dat de bescherming van het milieu een hoofdactiviteit is voor de ontwikkeling van de bijenteelt en de stijging van de honingproductie. ARDI zal efficiënt bijdragen tot dit besef door de imkers te sensibiliseren aangaande de bescherming van het milieu.

Besluit

Deze API EXPO was voor ARDI een goed moment om zich te meten met andere spelers, om de goede praktijken te identificeren met de bedoeling ze te integreren in de ontwikkeling van de Rwandese bijenteelt. De geleerde lessen zullen worden toegepast om een marktgerichte bijenteelt te blijven ontwikkelen die bijdraagt tot een vermindering van de armoede.

ONG CPPA KISARO

Gerard Moerman, bestuurslid Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw

In 2017 zal de samenwerking tussen VRV Umubano en het "Centrum voor promotie en verbetering van de Landbouw" in Kisaro – Rwanda, zijn vijfde jaar ingaan. Het is dus het moment om een overzicht te geven van wat we samen gepresteerd hebben:

Project "Vestiging jonge boeren":
De Provincie West-Vlaanderen subsidieerde dit project via UMUBANO. Het project liep over 3 jaar met 12.500 € per jaar. Aanvullend verkreeg Umubano een financiering van de Nationale Loterij van België voor dit project. De toelage van 14.571 € werd aangevuld met een eigen deelname van 4.857 €.
In totaal werd dus **56.928 €** geïnvesteerd voor de aanleg van landwegen en de bouw van **12 hoevetjes** in de verkaveling van een heuvelflank van het Centrum over een oppervlakte van ongeveer **7 ha**. Dit project is nagenoeg afgewerkt.

Project "Poste de Santé": De plannen voor de bouw van deze hulppost werden in de Nieuwsbrief van december 2015 aangekondigd. Ook dit project werd in 2016 uitgevoerd door CPPA Kisaro. Umubano was de belangrijkste investeerder met **6.476 €,** waarvan een deel met de steun van stad Waregem werd gesubsidieerd. Verder werd ook steun verleend door Rotary club Genk, Inner Wheel Genk en het Comité Kisaro Genk.

Op de pagina hiernaast vindt u een foto van de afgewerkte gezondheidspost.

Project "Vestiging van Jonge Boeren - Deel 2": hiervoor werd door Umubano een aanvraag ingediend bij de Provincie West-Vlaanderen. Na het succes van het eerste deel worden hierdoor nieuwe kansen gegeven aan enkele jonge boeren in hun evolutie naar een zelfstandig bedrijf. Uitvoering is gepland vanaf 2017.

Projecten in voorbereiding:
Er zijn plannen voor 3 klassen als uitbreiding van de Secundaire School in de wijk Sayo – Kisaro en voor een kleuterschool in de wijk Gitatsa-Kisaro. Anzegem keurde reeds een subsidie goed van 957 EUR als bijdrage tot de bouw van de secundaire school.

Jonge opgeleide landbouwers op een huwelijksfeest in Kisaro

We hopen met de steun van Umubano en van u allen onze samenwerking ten gunste van de Rwandese bevolking verder uit te bouwen.

WIKWIHEBA MWANA, CENTRUM VOOR KINDEREN MET EEN BEPERKING TE NGARAMA

Bezoek op 17/11/2016 van de Parlementaire Commissie belast met sociale zaken

MUKASHARANGABO Médiatrice, verantwoordelijke van het centrum

In de voorbereiding van de Internationale dag van de gehandicapten die elk jaar op 3 december feestelijk wordt herdacht, heeft de commissie belast met sociale zaken van het Rwandese Parlement een officieel bezoek gebracht aan het centrum WIKWIHEBA MWANA.

De doelstelling was een idee te hebben over de toepassing van de wet houdende de rechten van de gehandicapten in de gemeenschap en vooral om te zien hoe hun interactie verloopt met de rest van de bevolking. Daarnaast had de commissie als opdracht te waken over de tenlasteneming door het centrum WIKWIHEBA MWANA van de gehandicapte kinderen die in hun dagelijkse behoeften worden omkaderd, meer bepaald in de volgende domeinen:

- Opname in het schoolsysteem
- Gezondheidszorg
- Fysiotherapeutische zorgen
- Verzorging (lichamelijke zorgen, kleding, evenwichtige voeding,…)

De 4 achtenswaardige afgevaardigden van het Rwandese parlement waren verheugd over de goede werking van het centrum maar zij stelden vast dat er een groot aantal kinderen gehuisvest zijn (43) in het centrum WIKWIHEBA MWANA, wat een zware taak is die weegt op de goede werking van het centrum.

Zij hebben dan ook, zoals bepaald in het regeringsbeleid, een progressieve re-integratie van de kinderen in hun oorspronkelijke families aanbevolen: volgens de afgevaardigden is dit een betere keuze om de taak van het personeel van het centrum WIKWIHEBA MWANA te verlichten. Bovendien bevelen ze het centrum aan de mobiele fysiotherapie en de opvolging van de kinderen met mentale beperkingen in hun families voort te zetten. Daar dat zo is zal het centrum zich blijven bezighouden met de gehandicapte wezen die een regelmatige assistentie nodig hebben.

“Het centrum was blij met het bezoek en met de aanbeveling van de commissie maar het probleem blijft aangaande de verplaatsingsmiddelen om het werk op het terrein uit te voeren dat aan de gewone

activiteiten van het centrum wordt toegevoegd", zo besloot Mevrouw de Coördinatrice van het centrum WIKWIHEBA MWANA.

Het zal ook nodig zijn de bevolking herhaalde malen te sensibiliseren. Het komt erop aan de mentaliteit te veranderen van de families met kinderen met een mentale handicap: sommige ouders zeggen dat een gehandicapte vervloekt is en dat hij ten dode is opgeschreven, dat als een epilepsiepatiënt een crisis krijgt niemand hem mag benaderen op straffe van zelf deze ziekte te krijgen.
De ouders mogen niet langer de gehandicapte kinderen verstoppen want zij hebben rechten die ze beschermen net als de andere kinderen.
Er wordt aan herinnerd dat dit bezoek opgetreden is na het bezoek dat werd uitgevoerd door de Staatssecretaris bij het Ministerie van lokale bestuur in hetzelfde kader op 28/11/2012.

Gehandicapt kind met halskraag

Bezoek van parlementsafgevaardigden aan het centrum Wikwiheba Mwana. Foto's Médiatrice MUKASHARANGABO

Tijdens de warmste week van Music for Life werd er ten voordele van het project **Wikwiheba Mwana** (Blijf hoopvol, mijn kind), een centrum voor kinderen met een beperking in Ngarama, RWANDA, een **ultra-warmathon** gelopen van 100 miles (160 km). Negentien ultralopers zijn zaterdag 17 december om 18 uur in Damme gestart en de meesten onder hen zijn via Terneuzen en Antwerpen 24 uur later aangekomen in De Schorre (Boom) op zondagavond om 18 uur.

Elke loper betaalde 1 EUR per afgelegde km. Momenteel staat de opbrengst op zo'n 12.000 EUR waarvoor onze oprecht dank. Ook nu nog kunt de actie helpen sponsoren. Particulieren kunnen hun bijdrage storten op het nummer **BE26 6451 0246 0529** met de mededeling Warmathon MFL. Bedrijven kunnen hun bijdrage vanaf 500 EUR storten op het **nummer BE91 3770 4481 7976** met de vermelding MFL (Music for Life). Bedrijven krijgen via deze actie een mooie zichtbaarheid (producten in beeld brengen, logo op de t-shirts, enz.). De opbrengst zal dienen voor de aankoop van uitrustingen inzake fysiotherapie om de mobiliteit van de kinderen met een beperking in het centrum Wikwiheba Mwana te verbeteren.

Meer info vindt u op www.ultrawarmathon.be. Bedankt voor uw steun.

De ultralopers op een tussenstop (rustpauze) te Hemiksem.

Platte rust te Hemiksem. De ultralopers hebben er al 160 km op zitten. Nog 8 te lopen tot in Boom. Hieronder de initatiefnermers Karel Sabbe en Christophe Vandewiele bij Eva De Roo van Studio Brussel.

Het boek "Gusimbuka Urukiramende. High jumping - Saut en hauteur" wordt ook verkocht ten voordele van het centrum voor Wikwekeba mwana. Het kost **37 euro (verzending in België inbegrepen).** Te storten op: **IBAN: BE79 0682 4065 7633 (BIC: GKCCBEBB**); met de vermelding van uw adres, en binnenkort zit het bij u in de bus.

Een origineel Kerst– of Nieuwjaargeschenk. Ten voordele van kinderen met een beperking in Ngarama!

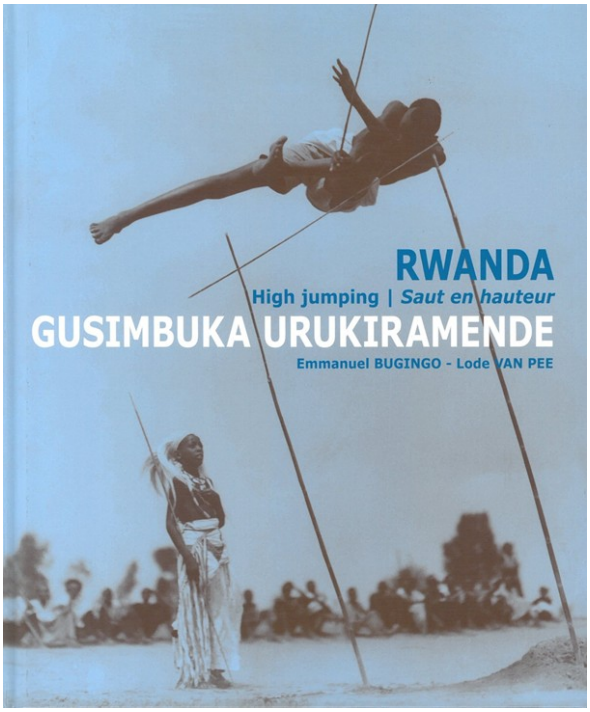

HUMURA: OPLEIDING IN LANDBOUW EN VEETEELT VAN NIET SCHOOLGAANDE JONGEREN, KIBUNGO-NGOMA
(Uittreksel uit het eindverslag van het project)

NKUNDABAGENZI Albert, Verantwoordelijke van het opleidingscentrum

Financiering: Provincie West-Vlaanderen

1. Afwerking van het gebouw voor het vee
De gebouwen voor het vee werden afgewerkt, onder meer de varkensstal. De muren werden verhoogd tot 1,3 m op advies van de varkensspecialist van de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw.

2. Aankoop van veevoeder
We hebben het voer van de kippen in januari besteld, ze moesten beginnen leggen in februari. Het voer voor de volgende maanden werd betaald met de opbrengst van de eieren. Tijdens het droog seizoen is de prijs van het voer regelmatig gestegen. Wat ook de winsten van de verkoop van de eieren aantastte.
Met de aankomst van de varkens, hebben we voer gekocht. Het doel is dat we zelf voer produceren. We hebben daarvoor maïs geteeld op een groot gedeelte van de grond.

3. Aankoop van vee
Aankoop van 3 varkens soort landrace, na raadpleging van deskundigen die hun goede conditie bevestigden. Deze aankoop werd gedaan na de raadgevingen van een bestuurslid van Umubano, Gerard Moerman, bij zijn bezoek aan Karembo, verleden jaar. Hij had ons aanbevolen de varkens te verkopen die we hadden want ze waren van een minder goed ras. Deze beslissing werd ook genomen na een studiebezoek aan verschillende boerderijen en opleidingscentra, die van Kisaro inbegrepen.

De bedoeling van de bezoeken was na te gaan hoe elders wordt gewerkt en bij te leren over de voeding en de verzorging van de varkens. Nu zijn de varkens in goede gezondheid en groeien goed.
Onze 250 kippen stellen het goed en blijven leggen. Gemiddeld leggen ze 200 eieren per dag.
Met de bouw van een konijnenhok, kweken we momenteel 25 konijnen. We hebben er ook 10 aan leerlingen gegeven die ons een jong moeten teruggeven na reproductie.

Het gebouw voor de herstelling

4. Afwerking van het administratief gebouw
Het gebouw geeft onderdak aan de directie, dient als woning voor de verantwoordelijken van het centrum. Er is ook een polyvalente zaal voor de theoretische lessen. Vooral het dak, de muren en de omlijstingen van vensters en deuren werden vernieuwd.

5. Inrichting van de modelhoeve in Gisaya
Het is de bedoeling de hoeve in te richten zodat ze een ecologisch centrum wordt door rekening te houden met de biodiversiteit ter plaatse. In de uitbating van de hoeve werd rekening gehouden met het milieu en de omgeving. De groenten worden gekweekt op de laag gelegen gronden naast de moerassen van het Mugeserameer met mogelijkheid tot irrigatie. De graangewassen (maïs, sorghum) en peulgewassen (bonen, soja) worden geteeld op een ander gedeelte van de gronden, altijd in associatie met fruitbomen en andere boomsoorten, rekening houdend met de vereisten van de agrobosbouw.

De inrichtingswerken worden gedaan door jongeren tijdens hun opleiding, bijgestaan door een landbouwkundige expert. Om tegemoet te komen aan verschillende problemen verbonden aan de bodem (vruchtbaarheid, erosie, droogte) en om de biodiversiteit te verzekeren, werden verschillende soorten bomen geplant.

Het gebouw gerenoveerd

6. Verkoop van de opbrengst van de hoeve
Zowel producten van het land (verschillende soorten groeten) als van de kippen (eieren) worden verkocht. Reeds in 2015, zijn we begonnen de producten van het land (groenten) te verkopen. De verkoop van eieren is gestart in februari. Gemiddeld worden er 200 eieren per dag geoogst. De verkoop gebeurt met oog op de autofinanciering van de hoeve en het centrum.

7. Landbouwactiviteiten voor het teeltseizoen A en bevoorrading van het zaadgoed

Onze gronden zijn goed voorbereid voor het zaaien van maïs en bonen, enerzijds, en voor het planten van verschillende groentesoorten, anderzijds. Voor het ogenblik is er een grote oppervlakte gereserveerd voor maïs. De bevoorrading van het zaad kan momenteel gebeuren door de opbrengst van de verkoop van onze producten. We kunnen sommige zaden zelf halen uit onze producten zoals voor de tomaten, aubergines, paprika, sla, kolen.

II. MOEILIJKHEDEN

Het groot probleem is het klimaat. Ofwel was er veel regen met overstromingen met de vernietiging van een gedeelte van de groenten als gevolg, ofwel was er te veel zon vroegtijdig en ook laat in het seizoen. We gaan daaraan verhelpen door regenwater op te vangen vanaf de verschillende daken van de hoeve. We gaan ook irrigatie vanaf het Mugeserameer overwegen en vijvers aanleggen om vis te kweken.

III. VOORUITZICHTEN VAN HET PROJECT

- Verder de modelhoeve van het centrum onderhouden met de hulp van de leerlingen gedurende de praktische lessen.
- Op zoek gaan naar verdere financiering. Dit voor de aankoop van het ontbrekend vee (geiten en schapen), voor de opvang van regenwater en de irrigatie tijdens het droog seizoen. Ook de gebouwen inrichten die moeten dienen als atelier voor de verwerking van de gewassen, als verkoopruimte, en voor landbouwtoerisme om de duurzaamheid van het project te garanderen.

REPORTAGE

REISINDRUKKEN - Congo – Rwanda: het verschil

Rita Martynowski, 2 november 2016

Terug van een Rwandareis met het Davidsfonds in november 2016, stuurde Rita Martynowski ons haar indrukken over Rwanda in vergelijking met impressies uit eerdere reizen en verblijven in Congo in 2012 en 2014, onder meer als docent Engels aan de Universiteit van Boma.

'Je les trouve drôles, les Congolais.
Aan het woord is Simon Agirikaneza, onze Rwandese gids. We zijn op weg naar wat ik 'de kleine bareel' ben gaan noemen, de voetgangersdoorgang tussen Rwanda en de DRC. Die laatste afkorting is Frans voor Democratische Republiek Congo, voor wie niet zeker mocht zijn over wie er de lakens uitdeelt. Precies op die plaats, de grens tussen Gysenyi (Rwanda) en Goma (DRC) wordt het verschil tussen beide landen het meest duidelijk: de mensen en hun wegen. De Congolese dames pik je er zo uit: prachtige panjes, opzichtige oorbellen en halskettingen, fantasierijk gevlochten kroeshaar. Ik ben eens een hele avond door twee Congolese dames onderhouden geweest over 'les cheveux, la richesse du Congo'. Rwandese vrouwen lijken bescheidener. Panjes, ja, maar zonder fantasie. Kroeshaar getemd door het tot op drie centimeter af te snijden, kleine oorbellen of helemaal geen.

De lijnrechte betonweg aan de Rwandese zijde van de grens, geflankeerd door nieuwe gebouwen, verandert langs de Congolese kant in een slijkweg die tussen de slums kronkelt. Het lijkt een vluchtelingenkamp, en dat is het ook gedeeltelijk. Veel Rwandezen die zich tijdens de volkerenmoord schuldig hebben gemaakt, houden zich daar op.

Aan de Rwandese kant haal ik bij de Bank of Kigali langs de betonweg geld af uit de automaat. Die zit beveiligd achter een forse geel en blauwe metalen deur. De wisselkoers blijkt flink wat voordeliger dan die bij het beveiligd wisselkantoor verderop, waar niet-Rwandezen – Belgen bijvoorbeeld - zich eerst uitgebreid moeten legitimeren voor ze hun euro's of dollars mogen wisselen. Tegen witwassen, vermoed ik. In Kinsjasa daarentegen zitten de geldwisselaars met pakken deviezen en Congolese francs op de stoep in dezelfde straat. Wie geld heeft, wisselt. De wederzijdse controle is zo sterk dat geen mens het in zijn hoofd haalt om met de buit aan de haal te gaan.

Kleine bareel tussen Rwanda en DRC. Foto: R. Martynowski

Gysenyi ligt langs de oostelijke kant van het Virunggagebied, waar tot voor kort oorlogen werden uitgevochten. En waar op de flanken van de vulkanen de berggorilla's huizen. Die bekommeren zich minder om grenzen dan wel om de toeristen die ze iedere dag in hun familie ontvangen. Acht in totaal, plus een gids, plus drie dragers, plus enkele zwaar gewapende militairen in camouflagekledij. Ik betwijfel of de Poolse broeder Zdzislaw van de Foyer de Charité, waar we logeerden, ooit de gorilla's heeft bezocht en de militaire kampementen heeft gezien op de weg naar zijn paradijselijk gelegen klooster. 'In Europa is er dreiging,' zei hij, 'Op de vliegvelden en aan veel gebouwen staan er om de drie meter militairen op wacht.' Terwijl het aan zijn eigen achterdeur hetzelfde is.

Eén ding is duidelijk: de gorilla's leggen de Rwandese staat geen windeieren, excuseer me de niet geheel passende beeldspraak. Een bezoek aan een gorillafamilie kost een dikke vijfhonderd euro. Het juiste bedrag ken ik niet, ik ben er niet geweest, maar ik heb de enthousiaste verhalen gehoord van mijn medereizigers. Die waren diep onder de indruk. Ik heb me beperkt tot een bezoek aan het graf van Dian Fossey, nationale heldin en hoofdpersoon van Gorilla's in the mist. De klim op de flank van de Bisoke startte in het dorp.

De hele tijd liep er een drager in helblauwe overall naast ons. Omdat onze rugzakken minimaal gevuld waren, en omdat de tocht ons was voorgesteld als *a walk in the park*, achtten we zijn diensten overbodig. Tot het bergpad begon, een steile klim op zo'n 3000 m hoogte. Dat was het moment voor mijn reisgenoot en ikzelf om onze rugzakken aan Alphonse, de drager, toe te vertrouwen. De expeditie met ons tweeën nam op die manier de allures aan van een regelrechte trektocht door de brousse: twee blanken, een zwarte drager, twee zwaargewapende Rwandese militairen en een kleine, slanke gids in camouflagepak en rubberlaarzen - ze heette Jolie, en dat was ze ook. Het was regenseizoen. De hele nacht was het water in bakken naar beneden gestort. Mijn waterdichte bottines bleken geen luxe. Op sommige plaatsen schoot ik tot mijn knie in het slijk. De drager hielp me er uit. Die acht euro was goed besteed. Ook de 75 dollar voor de gids gaat volgens de folders naar de plaatselijke bevolking via de Rwanda Development Board, en ik heb de indruk dat dit ook werkelijk het geval is. Mijn eerbied voor Dian Fossey is alleen gestegen.

Congo, een land zonder staat, is op dat punt minder geloofwaardig. Toen ik met Ambroise, een Congolese chauffeur, het traject van Mbanza-Ngungu in de Bas Congo naar Matadi reed, stak die voor het vertrek een stapel Congolese franken achter de zonneklep van de auto. Toen we werden tegengehouden door de politie, reikte Ambroise even achter de zonneklep, gaf de papieren samen met enkele bankbiljetten aan de agent en klaar was Kees. 'Anders zou die flik ons urenlang staande houden,' legde Ambroise uit.

In Rwanda ging het anders. Chauffeur, Jean Damasin, werd tegengehouden voor te snel rijden. De agent hield zijn rijbewijs in en legde hem een boete op, contant te betalen. Omdat de boete bijna een maandloon bedroeg, en de man het geld niet bij zich had, werd zijn rijbewijs ingehouden en werd hij gesommeerd om het de volgende dag te betalen op het commissariaat. En zo ging het ook. Wat niet wil zeggen dat Jean, een oude rakker, tijdens en na de volkerenmoord chauffeur geweest voor een resem journalisten en voor een Belgische miljardair - trots toont hij mij het visitekaartje van André Leysen, ik moet hem de groeten doen - plotseling Europees is beginnen te denken.

'Morgen om halfacht stipt vertrekken,' heeft de reisleider gezegd. Jean knikt. Morgen is een andere dag, denkt hij. Of denkt hij niet. In ieder geval komt hij een uur te laat, moest zijn boete eerst gaan betalen. Maar hebben wij, Belgen, geen politicus gehad die de problemen oploste wanneer

Goederentransport met handkarren aan de grens Gysenyi-Goma. Foto Rita Martynowski

ze zich voordoen?

Congo: tientallen verschillende talen, onderwijs en administratie in het Frans, dat intussen een Congolese variant heeft gekregen. Rwanda: één taal, het Kinyarwanda. Onderwijs en administratie zijn een viertal jaar geleden overgeschakeld van Frans naar Engels. Op tv zag ik een uitzending (in het Engels) waarin de Rwandese interviewster aan een louter Engelstalige uit de States ingeweken Rwandees de vrees uitsprak dat het Kinyarwanda op die manier zou verdwijnen. Dat zou jammer zijn, want het is een rijk gestructureerde taal met enorm veel grammaticale categorieën die de zinnen in goede banen leiden. Als linguïst heb ik geprobeerd om er wijs uit te raken, maar het is aartsmoeilijk. Bovendien zijn er toonhoogteverschillen die een rol spelen. Niet om aan te beginnen. Het Lingala van de Bas Congo had ik na vier weken gedeeltelijk onder de knie, van de andere talen uit die regio weet ik niets.

In Congo hebben ze een rijke fantasie, getuigen ook de namen van de winkels: ‘A la providence de Dieu’ voor een piepklein hokje uit golfplaten, of ‘Le paradis éternel’ voor een al even piepkleine begrafenisonderneming. In Rwanda zeggen de opschriften van de winkels gewoon wat er te koop is, of zelfs dat niet.

Ik geloof in de praktische geest van de Rwandezen en ben gecharmeerd door de fantasie van de Congolezen. Ik wil terug, naar allebei.

Rwandees optimisme. Foto Rita Martynowski

Duitse interesse voor de Rwandese "filmindustrie

Guido Convents, Voorzitter Afrika Filmfestival

Het paradoxale is dat de Rwandese genocide uit 1994 een positieve aanzet betekende voor Rwandese jongeren om zelf het "heft" in handen te nemen. Ze zagen hoe de internationale filmproducenten en mediaconcerns zich het beeld en de verhalen uit Rwanda 1994 toe-eigenden. De meeste internationale films, fictie en documentaires, werden gemaakt door betrokken partijen. ***Hotel Rwanda*** is een Amerikaanse film die opnieuw de nadruk legt op de Duitse-Belgische koloniale politiek en ideologie. De teneur van de film is duidelijk: de Amerikanen kunnen niet verantwoordelijk worden gesteld voor de genocide, maar wel de Belgen en de internationale gemeenschap (UNO). Op die wijze komt in deze goed gemaakte en emotioneel ontroerende film een internationale controversiële zienswijze op een subtiele wijze aan bod. Rond de 10de en 15de verjaardag van de genocide kwamen zo een tiental grote internationale producties tot stand. Dat betekende dat Canadese, Franse, Britse en andere internationale crews neerstreken in het land en telkens een beroep deden op jongeren die zich intussen specialiseerden als filmtechnici (van catering, casting, logistieke organisatie, bemiddeling (fixers), scouting voor opname plaatsen tot acteren). Het waren meestal landen die op één of andere wijze met het conflict te maken hadden.

Zo ontstond in die jaren een kleine Rwandese filmproductie gemeenschap met enkele productiehuizen en ook enkele centrale figuren. De bekendste daarvan is Eric Kabera (1970). Samen met de Britse Keniaan Nick Hughes was Kabera de eerste Rwandees die met ***Hundred Days*** in 2001, vier jaar voor ***Hotel Rwanda***, de genocide op fictionele wijze op het scherm kon brengen en dit met een heel beperkt budget. Hughes was tijdens de genocide ook als cameraman in Rwanda en hij kon ook de horror en terreur in beeld brengen. Met een niet te vergelijken groter budget werd de Amerikaans-Britse ***Hotel Rwanda*** door Terry George met steracteurs als Don Cheadle, Jean Reno en Nick Nolte gedraaid. Iemand die duidelijk heeft gemaakt dat de Rwandese speelfilm ook tussen de internationale speelfilmproductie zijn plaats kan innemen is Kivu Ruhorahoza met ***Matière Grise/ Gray matter*** (2011) en ***Things of the Aimless Wanderer*** (2015).

Rwanda Media Project & Deutsche Welle

In februari 2016 werd er op het International Filmfestival te Berlijn een grote Rwanda filmdag gehouden. Duitsland blijkt opnieuw grote belangstelling te hebben voor dit centraal Afrikaanse land dat tussen 1890 en 1916 een Duitse kolonie was. Duitsland was één van de landen die niet bij de genocide betrokken waren. In de koude oorlogstijd na de onafhankelijkheid van Rwanda had de Bondsrepubliek eveneens plannen om van het land een bolwerk te maken tegen het « communistisch » gevaar dat ze meende in de omliggende buurlanden te ontwaren. Ze wilde dit beteugelen door in Rwanda een grote internationale radiozender uit te bouwen die de democratische idealen zou verspreiden. De plannen hiervan werden echter nooit uitgevoerd.

Sinds de val van de muur is het de Deutsche Welle die via de media de Duitse blik op de wereld wil tonen en de Westerse (democratische) waarden wereldwijd wil bevorderen. De Deutsche Welle (radio en televisie) en haar Academie is Duitslands toonaangevende organisatie voor de ontwikkeling van de internationale media. Ze ondersteunt de ontwikkeling van onafhankelijke, transparante mediasystemen, de kwaliteit van de journalistiek en mediadeskundigheid. Ze is eveneens gespecialiseerd in de wederopbouw van de media in post-crisis en post-conflictsituaties en wil internationaal bijdragen tot de geavanceerde training van mediaprofessionals. Het uitgangspunt van de "DW Akademie" is het respect voor de culturele identiteit van haar partners met wie ze nauw samenwerkt bij het ontwerpen van de praktijkgerichte, interactieve en innovatieve projecten. Samen met het Rwandese filminstituut Kwetu, geleid door Eric Kabera, richtte de "DW Akademie" met nog een aantal Duitse institutionele partners het Rwanda Media Project op dat Rwanda wil ontwikkelen als een mediahub voor Oostelijk en Centraal Afrika... In 2016 krijgen maar liefst veertien jonge Rwandezen een filmtechnische opleiding in Duitsland.

De eerste resultaten van dit project werden dan in februari 2016 in Berlijn voorgesteld, en dat in samenwerking met het Afrikaans Filmfestival (AFF) (Leuven). Het ging om vijf Rwandese kortfilms en drie jonge Rwandese filmmakers: Marie-Clementine Dusabejambo met haar film **Behind the World**, Shenge Ndimbira met **Hora Mama** en Theogene Bizimana. Deze laatste is al een ervaren filmmaker van populaire Rwandese series. Er werd eveneens ***Mahiu*** van Ceke Mathenge vertoond. Een documentaire kortfilm die het heeft over het belang van de koe als symbool in de Rwandese cultuur en samenleving.

Marie-Clementine Dusabejambo werd in 1987 in Kigali geboren. Pas nadat ze ingenieur elektronica en telecommunicatie werd, wierp ze zich op de filmproductie. In 2011 maakte ze haar eerste film ***Lyiza*** die de Bronzen Tanit won op het internationale filmfestival van Carthago (Tunesië) in 2012. De film die ze in Berlijn vertoonde ***Behind the World*** werd al eerder in november 2012 tijdens de campagne "Zero tolerance against Gender Based Violence" in Kigali vertoond. De film wil de mensen wakker schudden voor het geweld tegen vrouwen in het land. In oktober 2016 won haar film ***A Place for Myself*** opnieuw de Bronzen Tanit op het Interna-tionale filmfestival te Carthago. Een moedige film over een albinomeisje dat het moeilijk heeft op school omdat de andere haar "anders zijn" niet aanvaarden.

Ndimbira Claudine (Shenge) werd in 1990 geboren. Ze woont in Kigali en vanaf 2005 begon ze verhalen te schrijven. Na

A-place-for-myself. Foto's ter beschikking gesteld door G. Convents

studies geschiedenis, economie en aardrijkskunde volgt ze vanaf 2012 in het Kwetu Instituut lessen in digitaal filmmaken. Tijdens de Rwanda Film Festival workshop van juli 2013 schrijft en regisseert ze haar eerste kortfilm **My Mother-My Hero**. In 2014 is ze productiecoördinator voor de Duitse ontwikkelingssamenwerking GIZ van twee fictiefilms **Impuruza** en **She**. Deze laatste film gaat over een jong meisje dat zich als lesbische out. In Berlijn 2016 kwam ze opnieuw met een moedige film **Hora Mama** over een jonge vrouw die als wees door de wereld moest op jonge leeftijd en met prostitutie weet te overleven.

Rwanda Media Project dat in Rwanda door Kabera wordt geleid, staat onder het peterschap van de bekende Duitse Oscar-winnende filmmaker Volker Schlöndorff. Voor hem was dit Duits initiatief de kick-start voor de Rwandese jonge filmindustrie. Schlöndorff vertelde die dag dat hij bij toeval Kabera ontmoet had en dat hij onder de indruk was van zijn enthousiasme en van wat hij al verwezenlijkt had. Hij had overigens ook de publicatie van het AFF Leuven over de Rwandese en Burundese filmcultuur (uitgegeven in Leuven/ Berchem, 2009) gelezen en dat had hem ervan overtuigd dat het belangrijk was om ook deze jongeren een duwtje in de rug te geven. Schlöndorff ziet film eerder als ambacht in plaats van een kunst, en hij gaf aan de Rwandese studenten in het

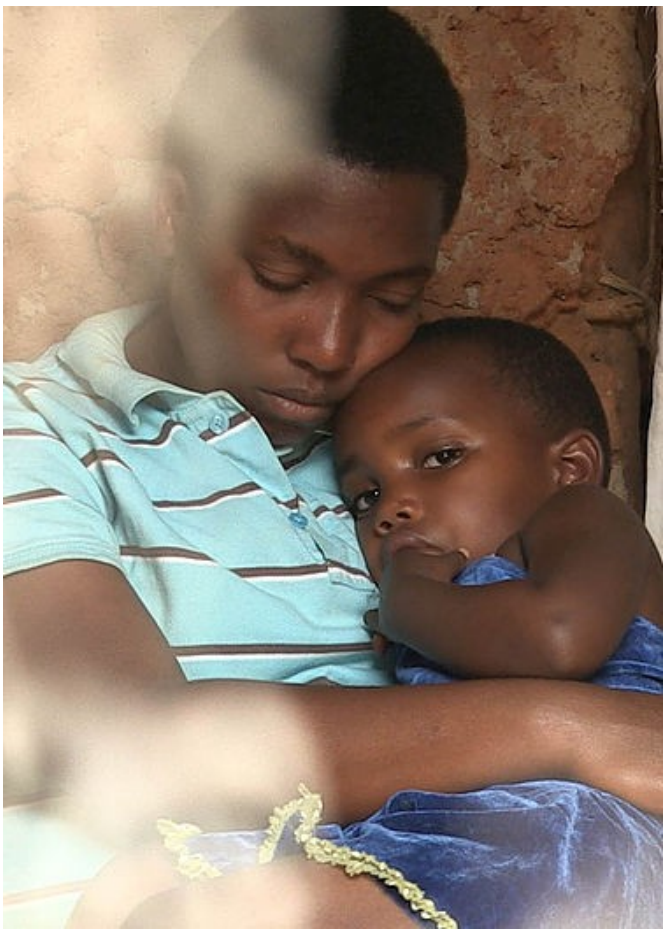

Hora mama Rwandese film

Kwetu Instituut en cursus in filmmaken.

Met de komst en inzet van de Duitse ontwikkelingssamenwerking blijkt het groot creatief potentieel van Rwandese jongeren op vlak van film toch een stevige duw in de rug te krijgen. De bedoeling is ook dat de films niet alleen in Rwanda maar ook ver daarbuiten te zien zijn. Een aantal zijn het zonder meer, meer dan waard om gezien te worden. Op het AFF dat van 21 april tot 6 mei 2017 zal plaatsvinden, worden een aantal van deze nieuwe producties vertoond.

Rwanda-Berlin- Foto's ter beschikking gesteld door G. Convents

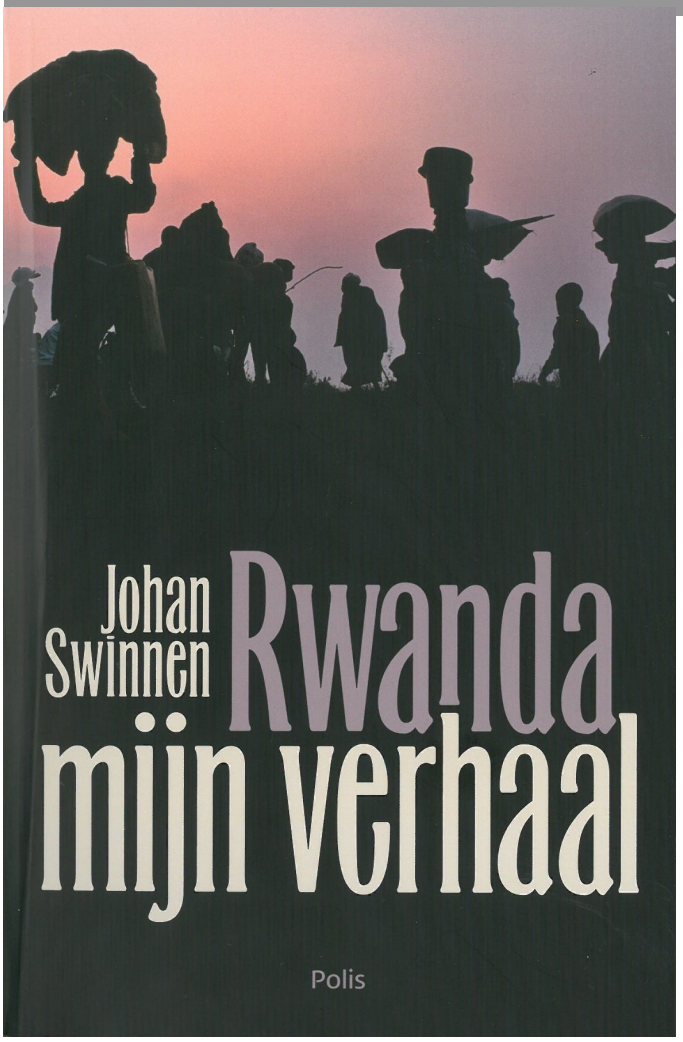

JOHAN SWINNEN, ***Rwanda mijn verhaal***, 2016, Johan Swinnen en Polis, 600 p.

Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck

Het lang verwachte boek van Johan Swinnen, ambassadeur van België tijdens de Rwandacrisis die uitmondde op de bekende genocide, is zoals de achterflap van het boek het terecht aangeeft, "een ijzersterke persoonlijke getuigenis over het Rwandese drama".

Johan Swinnen kwam in Kigali aan in augustus 1990 toen ik met mijn familie in juli van hetzelfde jaar Rwanda definitief verlaten had. Dit was net voor het Pausbezoek in Rwanda en kort voor de eerste inval van het Rwandees Patriottisch Front in oktober 1990. Ik heb Johan dus niet gekend als ambassadeur in Rwanda maar wel de gebeurtenissen waarover hij schrijft op de voet gevolgd, want ik was goed bevriend met een van de hoofdrolspelers, Boniface Ngulinzira, die als minister van buitenlandse zaken de onderhandelingen heeft geleid tussen de vroegere regering en het RPF om tot de Arusha-akkoorden te komen die uiteindelijk als een vodje papier door president Habyalimana zouden worden afgedaan.

Het boek heeft me dan ook op bijna elke bladzijde pijnlijke herinneringen bijgebracht. Het leest zeer vlot ook als is het nauwgezet gedocumenteerd met een precieze weergave van de voornaamste gesprekken die Johan, handelend in opdracht van de Belgische regering, had met de belangrijkste gesprekspartners van alle partijen in het conflict. Het boek haalt onder meer de frustraties aan van het vroegere Rwandese regime dat de wapens van België niet geleverd kreeg die reeds waren betaald. Het geeft ook een goed beeld van de haat die langzamerhand tegen de Belgen onder meer door de RTLM-radio (des Mille Collines) werd gevoed.

Het is een moedig boek omdat het geen vragen uit de weg gaat in verband met de verantwoordelijkheid van België, Frankrijk, de Europese Unie, de Internationale Gemeenschap en nog in het minst van de Rwandezen zelf. Het is duidelijk dat de drijfveer van de Belgische politiek vooral uitging van het ons zo geliefde respect voor de mensenrechten. Het lijkt daarbij soms alsof we door steeds de uitersten te willen verzoenen wellicht de antagonismen van de extremisten in de hand hebben gewerkt. De geschiedenis zal erover moeten oordelen en het boek van Johan Swinnen biedt daartoe uitstekend bronnenmateriaal dat voor de studie van deze periode in de toekomst onmisbaar lijkt te zijn.

De uitvoerig beschreven moeilijkheid een overgangsregering te vormen om de bereikte akkoorden uit te werken wijst duidelijk op de verdeeldheid en de concurrentie tussen de partijen onderling maar vooral ook op de interne verdeeldheid van de politieke partijen zoals bijvoorbeeld de bijna onoverbrugbare tegenstellingen tussen MDR power en de gematigde vleugel van diezelfde partij, zoals ook de verdeeldheid ontstaan in de partij van de PL of de liberale partij van de later vermoorde Landwald Ndasingwa.

Ik kan me bij het lezen van het boek niet van de indruk ontdoen dat de vraag van Koen Vidal of België dan een foutloos parcours heeft gereden niet positief kan worden beantwoord. Hoe goed de bedoelingen van de Belgische verzoeners ook bleken te zijn, toch waren de beslissingen van Brussel geïnspireerd door de Belgische binnenlandse politiek en door de opvattingen en/of sympathieën van toenmalige machthebbers voor de een of andere partij in het conflict. Ook de volledige terugtrekking van de internationale troepenmacht na de moord op de Belgische para's die door de Belgische minister Claes verdedigd werd, blijft vragen oproepen die vandaag nog altijd geen afdoend antwoord kregen. Het boek brengt dus veel stof tot nadenken maar de laatste inkt over dit verschrikkelijke drama en de rol die België heeft gespeeld of had kunnen spelen is zeker nog niet opgedroogd.

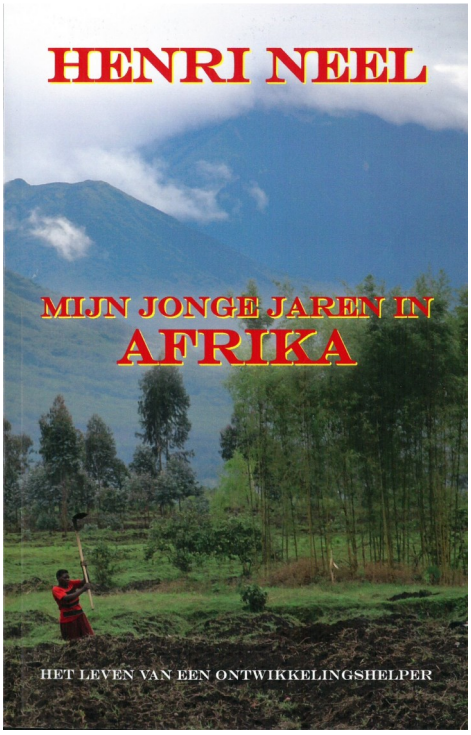

We melden nu reeds de publicatie van dit boek over de ervaringen van Rik Neel die als coöperant talrijke jaren in Rwanda actief is geweest.
Meer daarover in een volgende nieuwsbrief.
Het boek kan besteld worden bij: de Standaard-boekhandel, bol.com, Vertelpunt.be, boekhandel Van Venckenray in Maaseik.

BERICHT AAN DE LEZERS—AVIS AUX LECTEURS

De uitgebreide UMUBANO Nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar. U kunt hem downloaden van het internet. Tussendoor verschijnen nog 2 korte digitale nieuwsbrieven op onze website www.umubano.be.
Redactiecomité: Jeannick Vangansbeke, Lorrie Vandeginste, Frederic Deprez en Jean-Pierre Roobrouck. Foto's: Umubano, tenzij anders vermeld.
Verantwoordelijke uitgever: Jean-Pierre Roobrouck
E-mail: Jean-Pierre.Roobrouck@telenet.be
De inhoud van de gepubliceerde artikels geeft niet noodzakelijk de opinie weer van de Vlaams-Rwandese Vereniging Umubano vzw.
Les articles n'engagent que leurs auteurs.

WORD LID VAN UMUBANO

In overeenstemming met onze statuten, moet wie lid wenst te worden van onze VZW een aanvraag richten tot het bestuur en jaarlijks lidgeld betalen.

U kunt lid worden door **€ 20** over te schrijven op de rekening nr.
IBAN: BE79 0682 4065 7633
BIC: GKCCBEBB
met vermelding AANVRAAG LIDMAATSCHAP. Vul ook uw NAAM, VOORNAAM en ADRES in.

Vanaf een gift van € 100 wordt u **erelid** en dan wordt uw naam toegevoegd aan de lijst van de ereleden op onze website: **www.umubano.be**

ALGEMENE VERGADERING VAN DE VLAAMS-RWANDESE VERENIGING UMUBANO V.Z.W.

Noteer nu reeds in uw agenda dat u uitgenodigd bent op de Algemene Vergadering die zal plaatsvinden op **zaterdag 18 maart 2017** om **10 uur** in het **S.O.B**. **De Roose**, Smedenstraat 4 **Waregem**.
(Parking aan kerk De Biest)

Agenda:
1. Verslag van de werking van de NGO-VZW in 2016.
2. Financieel jaarverslag 2016.
3. Voorstelling van de begroting van 2017 en planning van de activiteiten in 2017
4. Ontheffing van de bestuurders en eventuele aanstelling nieuwe bestuurders.
5. Uitwisseling van ideeën rond eventuele toekomstige projecten en werking van VRV Umubano VZW.

Wie het wenst kan om **12.30 u genieten van een Rwandese maaltijd.** Voorinschrijving voor die maaltijd is noodzakelijk op het volgende adres: Umubano, Ter Beke 2, 8570 Vichte - Tel. 056/77 96 81 - Fax 056/77 46 74.
E-mail: Jean-Pierre.Roobrouck@telenet.be

Inhoud - Sommaire

Woord Vooraf – Editorial, p. 2
Ontwikkelingssamenwerking - Coopération au développement: Oost-Vlaanderen bezoekt partners in Province du Sud, partners overtroffen verwachtingen!, Agnes Verspreet, p. 3
ODETTE MUSHIMIYIMANA, een vrouw die haar problemen heeft kunnen oplossen, Mukarutesi Béatrice, Pandamu pp. 4-5
ARDI NEEMT DEEL AAN API EXPO AFRICA 2016 Een kans om deproductie te verhogen en de bijenteeltbusiness in Rwanda te bevorderen, pp. 6-7
ONG CPPA KISARO, Gerard Moerman, pp. 8-9
WIKWIKHEBA MWANA, CENTRUM VOOR KINDEREN MET EEN BEPERKING TE NGARAMA — Bezoek op 17/11/2016 van de Parlementaire Commissie belast met sociale zaken, MUKASHA-RANGABO Médiatrice, verantwoordelijke van het centrum, pp. 10-11
Steun onze warme actie Music for life, pp. 12-13
Een origineel Kerst– of Nieuwjaarscadeau: Gusimbuka
HUMURA: Opleiding landbouw en veeteelt van niet-schoolgaande jongeren, Nkundabagenzi Albert, verantwoordelijke opleidingscentrum, pp. 14-16
Reportage
Reisindrukken— Congo—Rwanda, het verschil, Rita Martynowski, pp. 17-19
Cultuur — Culture
Duitse interesse voor de Rwandese "filmindustrie, Dr. Guido Convents, Voorzitter Afrika Filmfestival, pp. 20-21
Publicaties — Publications
JOHAN SWINNEN, Rwanda mijn verhaal, 2016, Commentaar: Jean-Pierre Roobrouck, p. 22
HENRI NEEL, Mijn jonge jaren in Afrika, p. 23 Meer daarover in een volgende nieuwsbrief
Inhoud—Sommaire, p. 23

Met uw gift in het kader van Music for Life kunt ook u de mobiliteit van deze kinderen verbeteren

www.umubano.be